

TANULMÁNYOK BERÉNYI SÁNDOR TISZTELETÉRE

Szerkesztette
Fazekas Marianna –
Nagy Marianna

Budapest, 2010

Megjelent az ELTE fennállásának 375. évében.

375

E · L · T · E

A kötet megjelenését
az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának, valamint
Dr. Bálint Tibor ügyvéd;
a Gellérthegyi Ügyvédi Iroda;
a Jutasi és Társai Ügyvédi Iroda;
a Frank Ignác Alapítvány;
a Nemzeti Hírközlési Hatóság
anyagi támogatása tette lehetővé.

Szerzők

Balázs István
Bándi Gyula
Csiba Tibor
Fazekas János
Fazekas Marianna
Fábián Adrián
Ficzere Lajos
Forgács Imre
F. Rozsnyai Krisztina
Hoffman István
Holló András

Ivancsics Imre
Kalas Tibor
Kiss László
Kovács András György
Kovacsicsné Nagy Katalin
Lapsánszky András
Máthé Gábor
Molnár Miklós
Müller György
Nagy Marianna
Nagy Tibor

Patyi András
Princzinger Péter
Samu Mihály
Sári János
Simon István
Szalai Éva
Tamás András
Torma András
Varga Zs. András
Verebélyi Imre

© Fazekas Marianna – Nagy Marianna (szerk.), 2010

© Szerzők, 2010

ISBN 978 963 312 006 4

ISSN 1587 1509

www.eotvoskiado.hu

Felelős kiadó: Hunyady András, ügyvezető igazgató
Felelős szerkesztő: Szelid Veronika
Nyomdai munkák: Cerberus Ofszet és Digitális Nyomda
Tipográfia: Anders Tibor

TARTALOM

Köszöntő.....	9
Dr. Berényi Sándor tudományos pályája	11
Uniós keretek – nemzetközi tendenciák és jelenségek a közszolgálat díjazási rendszerében	17
<i>Balázs István</i>	
Végrehajtás és szervezet az EU környezetjogban.....	35
<i>Bándi Gyula</i>	
Mozaikok a magyar közigazgatási bíraskodás múltjáról, jelenéről és jövőjéről	51
<i>Csiba Tibor</i>	
A Kormány szervezetalakítási szabadságának alkotmányos tartalma.....	59
<i>Fazekas János</i>	
A hatósági szerződések néhány jogalkalmazási kérdése	73
<i>Fazekas Marianna</i>	
Gondolatok a bürokrácia értelmezéséről – egykor és ma.....	89
<i>Fábián Adrián</i>	
A közigazgatás és társadalmi környezete.....	103
<i>Ficzere Lajos</i>	
„Akik mindig elkésnek”.....	117
<i>Forgács Imre</i>	
A közigazgatási eljárásjog európaizálódása.....	123
<i>F. Rozsnyai Krisztina</i>	
Néhány gondolat az önkormányzatok nem hatósági jellegű határozatainak bírósági felülvizsgálatáról	137
<i>Hoffman István</i>	
A népszuverenitás közvetett és közvetlen gyakorlása (Alkotmánybírósági értelmezések)	153
<i>Holló András</i>	
A Ket.-ben szabályozott döntések rendszere	163
<i>Ivancsics Imre</i>	

Az igazgatás keletkezése és kapcsolata a közigazgatással.....	177
<i>Kalas Tibor</i>	
Az országos népi kezdeményezés erejéről	187
<i>Kiss László</i>	
Eljárásjogunk kazualitása: amikor a közigazgatás (el)hallgat	199
<i>Kovács András György</i>	
Városaink fejlettségi rangsora	221
<i>Kovacsicsné Nagy Katalin</i>	
Az Amerikai Egyesült Államok hírközlési liberalizációjának kezdetei és mintaértékű ismérvei	237
<i>Lapsánszky András</i>	
„Quellen” des Humors im Parlament während des Dualismus	259
<i>Máthé Gábor</i>	
A közbeszerzési jogorvoslatok néhány szervezeti és hatásköri aspektusa (Megjegyzések a „bírói modell” kérdéséhez)	267
<i>Molnár Miklós</i>	
A magyar kormányzati viszonyokról (A miniszterelnök helyzete, a kormány felépítése és a két állami vezetői modell)	285
<i>Müller György</i>	
Új jogellenességi forma a láthatáron? A szabálytalanság a közigazgatási jogban.....	299
<i>Nagy Marianna</i>	
A nemzetközi pénzügyi jog rendszerének és elméletének változásai	313
<i>Nagy Tibor</i>	
Gondolatok a közigazgatási aktusfogalom egyes alkotmányjogi és dogmatikai elemeiről	329
<i>Patyi András</i>	
A hiányzó (?) láncszem: az alapfokú sportoktatási intézmény (Szerény javaslat egy elvetett ötlet felelevenítésére)	351
<i>Princzinger Péter</i>	
A társadalomirányítás és a jog	369
<i>Samu Mihály</i>	
A köztársasági elnök külügyi hatásköréhez.....	387
<i>Sári János</i>	
Adóalany és adótárgy – az Alkotmánybíróság határozatainak tükrében	395
<i>Simon István</i>	

Polgárbarát-e a közigazgatási eljárásjog?	409
<i>Szalai Éva</i>	
Magyarázat	423
<i>Tamás András</i>	
Új közigazgatást, új alkotmányt Magyarországnak!	435
<i>Torma András</i>	
Munus procuratorum extra iure litium poenale – argumenta pro regulatione	449
<i>Varga Zs. András</i>	
A közigazgatási rendszer vizsgálatának és fejlesztésének MERCEDES-modellje	463
<i>Verebélyi Imre</i>	
Dr. Berényi Sándor, az MTA doktora, professor emeritus tudományos közleményei	475
A kötet szerzői	487

A HIÁNYZÓ (?) LÁNCSEM: AZ ALAP- FOKÚ SPORTOKTATÁSI INTÉZMÉNY (SZERÉNY JAVASLAT EGY ELVETETT ÖTLET FELELEVENÍTÉSÉRE)

Princzinger Péter

1. Bevezető gondolatok

A sportnak és az oktatásnak hagyományosan szoros és bonyolult a kapcsolatrendszere. A közelmúltban fontos döntések születtek a sportban is és az oktatásban is, példaként a nemzeti sportstratégia elfogadását vagy a sportiskolai kerettantervek kiadását lehet említeni. Talán nem túlzás azt állítani, hogy a sport a társadalompolitika térképén elnyerte méltó helyét: 2007-ben a legmagasabb szintű politikai fórum, az Országgyűlés deklarálta, hogy a sport a társadalmi kohézió eszköze, amely kizárólag *szisztematikus, hosszú távú fejlesztési folyamat* eredményeként töltheti be rendeltetését.¹

Ebben a fejlesztési programban az oktatásnak meghatározó szerepet kell játszania. Őszintén hiszem, hogy a magyar társadalom *egészsége* (mentális állapotának javulása) nem kis mértékben azon múlik, hogy az oktatási ágazat és a sportszektor szereplői megtalálják-e a módját annak a közös munkának, mely elvezethet oda, hogy a sport valóban legyen „mindenki szenvedélye”. Ezek alapján talán nem meglepő, hogy felkeltette az érdeklődésemet az alapfokú sportoktatási intézmény furcsa története.

¹ 65/2007. (VI. 27.) OGY határozat a Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról.

Az „alapfokú sportoktatási intézmény” (ASI) a sportszakmában és a pedagógustársadalomban nagyjából tíz éve ismert és használt fogalom, jóllehet ilyen intézménytípus a közoktatásban nincs. Az ASI terve egy *komplex sportiskolai rendszert* felvázoló tanulmányban, a rendszer egyik elemeként bukkant fel. A Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet (NUPI) Pedagógiai Kutatócsoportja 2003-ban tette közzé azt a szakmai koncepciót, ami a sportfejlesztés két kihívására igyekezett egyszerre választ adni. (1) Az egyik cél az egészségtudatos magatartás és életmód kialakítása a felnövekvő nemzedékekben, ami lehetővé teszi, hogy a fiatalok – kikerülve a közoktatás rendszeréből – a testmozgást és sportot szerető állampolgárokként éljék mindennapjaikat. (2) A másik pedig az élsport utánpótlásbázisát jelentő versenysport támogatása.² A koncepció épített a közoktatás kialakult intézményrendszerére, ám új elemek bevezetését is javasolta.

Az elképzelésnek némi leegyszerűsítéssel négy pillére volt:

- (1) A közoktatás hagyományos intézményeiben a testnevelés és sport szerepének növelése tartalmi és módszertani fejlesztések útján.
- (2) A szakközépiskolai képzési paletta kiegészítése egy sportorientációjú profillal (sport-szakközépiskola – a művészeti középiskolák mintájára).
- (3) Egy új, sportorientált intézménytípus, az alapfokú sportoktatási intézmény bevezetése (az alapfokú művészetoktatási intézmény analógiájára).
- (4) Ezeknek az összehangolása az utánpótlás-nevelési / tehetséggondozó programokkal (Héraklész Bajnok Program, Héraklész Csillag Program, Sport XXI. Program).

Ez a tanulmány az alapfokú sportiskola lehetséges funkcióit és a mellette szóló érveket vizsgálja, végiggondolva azt, hogy a széles szakmai támogatás ellenére miért nem tudott beépülni közoktatási rendszerünkbe ez az intézménytípus.

² A *sportiskolai rendszer szakmai koncepciója*. (Koncepció) 2003. november. Készítette LEHMANN László, tudományos munkatárs, a Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézet Pedagógiai Kutatócsoportjának vezetője. Elérhető a NUPI honlapján: http://www.nupi.hu/WEBSET_DOWNLOADS/189/SPORTISKOLAI%20RENDSZER%20pdf%20SAKMAI%20KONCEPCIÓJA-2004.04.22.pdf.

2. A sportiskolák a közoktatás intézményrendszerében

Annak megítéléséhez, hogy az *alapfokú sportoktatási intézmény hiánya* mennyiben problematikus, azzal célszerű kezdeni a vizsgáldást, hogy milyen *sportiskolák vannak* a közoktatás intézményrendszerében.

A közoktatás intézményrendszerében *típuskényszer* érvényesül. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (Kt.) taxatívén felsorolja a közoktatási intézmények típusait, és az intézmények alapítói, illetve fenntartói kizárólag ezeket az intézménytípusokat hozhatják létre. A szabályozás az egyes típusokat alapvetően az adott intézmény gondjaira bízott gyermekek/tanulók életkora (korcsoportok) felől, illetve az adott intézmény nevelési, oktatási feladatai felől ragadja meg.

A közoktatási törvényben a sport – a kötelező testnevelés órákon kívül – ma két formában jelenik meg: (1) a diákok sportolhatnak ún. tanórán kívüli foglalkozások, azaz a *diáksportkör* keretében, ami számukra nem kötelezettség, hanem lehetőség, és (2) létezik a *sportiskola* fogalma. A közoktatási törvényben nem találunk fogalom-meghatározást a sportiskolára vonatkozóan, a Kt. azonban tartalmaz egy talányos rendelkezést, miszerint az általános iskolák, a szakiskolák, a gimnáziumok, a szakközépiskolák és a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmények – *külön jogszabályban meghatározottak szerint* – elláthatják a *sportiskola feladatait is*. Ezen kívül egy felhatalmazó rendelkezést találunk, miszerint „Az oktatásért felelős miniszter és a sportpolitikáért felelős miniszter közös programok kiadásával, pályázatok kiírásával, pedagógus-továbbképzés biztosításával segítheti a mindennapi testedzés feladatainak végrehajtását, a *sportiskolák megalakulását és működését*”.³

A külön jogszabály, amely a sportiskola fogalmát meghatározza, a sportról szóló 2004. évi I. törvény (St.), amely az értelmező rendelkezések között rögzíti: „sportiskola az a költségvetési szerv vagy közhasznú

³ Kt. 23. § (4) bek. és 95. § (4) bek.

társaság, amely utánpótlás-nevelést végez, valamint az az iskola, *amely a Kt. alapján közreműködik az utánpótlás nevelésében*”.⁴ Vagyis: a közoktatási törvény által hivatkozott külön jogszabály, a sporttörvény „viszszamatat” a közoktatási törvényre: a kígyó a farkába harap... Emellett pedig a sporttörvény (is) felhatalmazást ad az oktatási miniszternek és a sportminiszternek, hogy együttes rendeletben szabályozzák a sportiskolák „létrehozásával és működésével kapcsolatos részletes szabályokat”.⁵

A sporttörvényből megtudhatjuk tehát, hogy mégis a közoktatási törvényben írtak értelmezése adhatja meg a választ a sportiskola mibenlétére. Próbáljuk tehát megfejtetni, mit takarhat az a meghatározás, hogy egy iskola „a Kt. alapján közreműködik az utánpótlás nevelésében”. A közoktatási törvényből az alábbi megoldások olvashatók ki:

- a) A közoktatási intézményekben kötelező *diáksportkört* létrehozni, ha az iskolában legalább négy évfolyamon, évfolyamonként legalább egy osztály indul. A tanulók számára pedig biztosítani kell, hogy ha akarnak, ún. tanórán kívüli foglalkozások keretében, hetente 2 x 45 percben – testnevelő szakképzettségű tanerő irányításával – sportolhassanak. Az iskolai sportkör feladatait – az iskolával kötött megállapodás alapján – *az iskolában működő diáksport egyesület* is elláthatja.⁶
- b) A kérdést a közoktatás tartalmi szabályozása oldaláról is meg lehet ragadni. A közoktatási intézményben az oktató-nevelő munka a Nemzeti Alaptantervhez illeszkedő kerettantervek, pontosabban e kerettantervek alapján kidolgozott helyi pedagógiai program szerint zajlik.
 - ba) Az egyik lehetőség a helyi pedagógiai program kialakításakor a *testnevelés magasabb óraszámban* történő bevezetése. Ez a megoldás az egykori „testnevelés tagozatos” iskolára emlékeztet. Ebben az esetben a hangsúly a közismereti tárgyakon van, emellett a tanuló „emelt szintű”, de legalábbis magasabb órászámú testnevelési oktatást kap.
 - bb) A másik megoldás, ha a közoktatási intézmény eleve a sportot fókuszba állító, ún. *sportiskolai kerettanterv* szerint készíti el a helyi pedagógiai programot. Ezt a lehetőséget az élsportolók felkészítésére

⁴ St. 77. § m) pont.

⁵ St. 79. § (4) bek.

⁶ Kt. 52. § (9) bek., 53. § (2) bek. c) pont.

vállalkozó közoktatási intézmények – a 9/2007. (II. 17.) OKM rendeletnek köszönhetően – 2007 szeptemberétől kezdve választhatják.⁷ A sportiskolai kerettanterv különlegessége, hogy a közismereti műveltségterületek között elsőként tartalmazza a testnevelés és sport műveltségterületet, emellett természetesen elosztja az összes többi közismereti tárgyat az iskola 13 évfolyamára, továbbá felöleli 31 sportág fejlesztési követelményeit. A kerettanterv készítői szerint a régóta várt szabályozás nemcsak a *tartalmi*, hanem a *módszertani megújulás* ígértét is hordozza, amennyiben megnyitja az utat a tanulmányi kötelezettségek és a rendszeres edzőmunka összehangolása előtt.⁸

Mindebből az alábbi következtetésre juthatunk: a *sportiskola* kifejezés a hatályos közoktatási jogban nem egy közoktatási intézménytípust jelöl, a terminus technicus használata olyan közoktatási intézményekre utal, amelyek pedagógiai programjában a sport az átlagosnál nagyobb, illetve kitüntetett szerepet kap. *Ebben az értelemben* a sportiskoláknak két fajtája létezik ma a közoktatásban:

- a) Az egyik csoportba azok a közoktatási intézmények tartoznak, amelyekben iskolai sportkör, illetőleg diáksport egyesület (a Kt. terminológiájával adott esetben a közoktatási intézmény kvázi szervezeti egységének minősülő „intézményegység”) működik.
- b) A másik csoportot azok a közoktatási intézmények alkotják, ahol
 - ba) vagy emelt szintű testnevelés-oktatás zajlik,
 - bb) vagy a sportiskolai kerettanterv alapján folyik az élsportolók célirányos sportszakmai – és közismereti fejlesztésre is kiterjedő – felkészítése, oktatása.

Van olyan nézet (Lehmann), mely szerint kizárólag a *bb*) pontban ismertetett – tehát a sportiskolai kerettantervet alkalmazó – közoktatási intézmény tekinthető sportiskolának. Ez a vélemény azonban szerintem nem tartható, mert – bár a kerettantervek kiadásáról szóló OKM rendelet

⁷ A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint az egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V. 20.) OKM rendelet, továbbá a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet módosításáról szóló 9/2007. (II. 17.) OKM rendelet. Kihirdette: *Magyar Közlöny*, 2007/22.

⁸ Lásd erről részletesen TÓTH József – LEHMANN László: Két fontos pillér: Héraklész Program és a Sportiskolai rendszer. *Magyar Edző*, 2009/1. 13–18. o.

valóban kimondja, hogy a sportiskolák feladatait azok a közoktatási intézmények láthatják el, amelyek a sportiskolai kerettantervet alkalmazzák⁹ – a sporttörvény azonos jogosultságokat biztosít a *ba*) és a *bb*) pontban említett közoktatási intézményeknek. A St. ugyanis kimondja, hogy a „*sportiskola tanulója és az iskolai sportkör tagja a tanulói jogviszony alapján minősül amatőr sportolónak*”, továbbá hogy „*a versenyengedély iránti kérelmet az iskolaként működő sportiskola tanulója, illetve az iskolai sportkör tagja azon az oktatási intézményen keresztül nyújthatja be a sportszövetséghez, amellyel tanulói jogviszonyban áll*”. Szintén fontos az a rendelkezés, amely először rögzíti, hogy a sportszervezeteknek két fajtája van (a sportegyesületek és a sportvállalkozások), majd a sportszervezetekre vonatkozó szabályokat „*a versenyrendszerben és a pályázatokon való részvétel szempontjából*” megfelelően alkalmazni rendeli a sportiskolákra, illetve az iskolai sportkörökre¹⁰. Látható, hogy a törvény idézett rendelkezései – melyek tehát a tanulók és a közoktatási intézmények, úgymond, „sportjogi jogképességét” írják körül – az „iskolaként működő sportiskola” mellett következetesen külön megemlítik az „iskolai sportkört működtető iskolát” is.

Ezek szerint tehát a sportiskola – mégpedig mind a *ba*), mind a *bb*) pont szerinti – a sporttörvény alapján *kvázi sportszervezet*, a sportiskola tanulóját pedig a tanulói jogviszonya alapján megilleti *amatőr sportolói jogállás*. (Érdekes módon valaki éppen ezt a megoldást találta diszkriminatívnak a sportiskolák nézőpontjából, azonban az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.¹¹)

A korábban említett – a sporttörvény felhatalmazása alapján kiadott – OM–GyISM együttes rendelet viszont nem a sportiskolák létrehozásának és működtetésének részletes szabályait tartalmazza, hanem az iskolai sportkörök szakmai-tartalmi jellemzőiről (például a szakmai program szükségességéről, az óraszámokról, illetve az iskolai sportra biztosított normatív kötött felhasználású támogatás felhasználási feltételeiről) szól.¹²

⁹ A 17/2004. (V. 20.) OM rendelet 2/A. § (1) bekezdése – egyébként törvényi felhatalmazás nélkül – rögzíti ezt a szabályt.

¹⁰ St. 5. § (1) bek., 6. § (1) bek. a) pont, valamint 15. § (1) és (2) bek. c) pont.

¹¹ 359/B/2004. AB határozat, ABK XV. évf. 6. szám.

¹² Az iskolai sporttevékenységről szóló 16/2004. (V. 18.) OM–GyISM együttes rendelet.

Ami pedig a tényeket illeti, 1997-ben Szolnokon megalakult a *Sportiskolák Országos Szövetsége*, az „ős” SIOSZ, 2002-ben pedig debreceni székhellyel, 15 taggal (sportiskolával) megalakult a „mai” SIOSZ. 2008 áprilisában, a Miskolcon tartott közgyűlésen 29 közoktatási sportiskolával bővült a Szövetség, tagjainak száma ekkor tehát 44-re emelkedett.¹³ A sportiskolai kerettantervnek megfelelő pedagógiai programmal a 2007/2008-as tanévben 50, a 2008/2009-es tanévben 7 intézményben indult meg a képzés az 1., az 5. és/vagy a 9. évfolyamon. 2009-ben újabb 8 intézmény csatlakozott a rendszerhez. Ma tehát 65 iskola működik a sportiskolai kerettanterv alapján, míg a diáksportkört működtető közoktatási intézmények száma mintegy 3 ezerre tehető.¹⁴ Sportiskolai kerettanterv szerint induló iskolában a program első évében, 2007-ben kb. 3460 tanuló kezdte meg a tanulmányait, a 2008. és 2009. évi adatok alapján a NUPI Pedagógiai Kutatócsoportja 2011-re kb. 14 800 fő tanulólétszámot becsül. Ez nagyon alacsony szám, ha a közoktatásban részt vevő diákok csaknem kétmilliós létszámához viszonyítjuk.

Ezzel elérkeztünk az alapproblémához, nevezetesen, hogy ha az utánpótlás-nevelési rendszert egy piramishoz hasonlóan képzeljük el, akkor az ASI nélkül, úgymond, „hiányzik a piramis alapja”.

3. Az alapfokú sportoktatási intézmény helye a közoktatási és a sportiskolai rendszerben

A NUPI 2002 és 2004 között több változatban elkészített sportiskolai koncepciója szerint az alapfokú sportoktatási intézmény – a zeneiskolá-

¹³ <http://www.sosz.hu/index.php/kitekint/205-ket-es-fel-milliard-utanpotlas-nevelesre>.

¹⁴ A sportstratégiához készült, 2007 elején közzétett szakmapolitikai háttéranyag, mely az ÖM Sport Szakállamtitkárság honlapjáról volt letölthető, az iskolai sportkörök (ISK) számát 3102-ben, a diáksport egyesületek (DSE) számát 515-ben állapította meg. (19. o.)

ból mint alaptípusból „kifejlődött” alapfokú művészetoktatási intézményhez hasonlóan – olyan közoktatási intézménytípus (lenne), ahol a tankötelezettség nem teljesíthető, amely nem készít fel sem az alapműveltségi vizsgára, sem az érettségire. Az elképzelt új alapfokú sportiskola a hagyományos oktatási-nevelési intézményeknek *nem alternatívája, hanem kiegészítője* (lenne). Az alapfokú sportoktatási intézmény a „normál” közismereti képzést nyújtó iskolai oktatás mellett, kizárólag sportszakmai, sportági fejlesztési feladatokat látna el, ezt azonban *iskolarendszerű* képzés keretében. Magyarul az alapfokú sportoktatási intézmény alapítására, fenntartására, finanszírozására, szervezetére és működésére ugyanazok a jogi normák vonatkoznának, mint az összes többi közoktatási intézményre, az értelemszerű eltérésekkel.

Tartalmi oldalról nézve az ASI-ban – csakúgy, mint az alapfokú művészetoktatási intézményben – az oktatási miniszter által kiadott tantervi követelmények szerint kidolgozott helyi pedagógiai program (tantárgyi programok) alapján haladna a szakmai munka, az ASI tanulói (itt: sportolók; a művészeti képzésben a „növendék” kifejezés terjedt el) előképző, alapfokú és továbbképző évfolyamokon vehetnének részt, a közoktatásban megszokott ciklikus rendben, tanévről tanévre. A képzést megfelelő szakképzettséggel rendelkező, az intézménnyel – a fenntartó személyétől függően – közalkalmazotti vagy munkajogviszonyban (esetleg megbízási jogviszonyban) álló tanárok (edzők) folytatnák. A sportolók évről évre vizsgákat tennének, és ugyanúgy bizonyítványt kapnának, mint ahogy ez bármelyik zeneiskolában történik.

Ami az alapfokú sportoktatási intézmény fenntartását illeti, alapítóként és fenntartóként értelemszerűen szóba jöhet minden olyan természetes és jogi személy, aki/amely egyébként közoktatási intézmény fenntartója lehet. Az ASI megszervezhető lenne *önálló intézményként*, vagy ún. *többcélú intézmény keretei között*, annak szervezeti és szakmai szempontból önálló intézményegységként.¹⁵ A Konceptió szerint az ASI finanszírozási modelljének kialakítása sem igényel különösebb intellektuális bravúrt, a tanulólétszámhoz igazodó normatív támogatás és a

¹⁵ A Kt. 22. § (3) bekezdése és a 33. § (4) első mondata alapján a közoktatási intézmény szervezetileg és szakmailag önálló intézményegységekben több különböző típusú közoktatási intézmény feladatait is elláthatja, ezt a megoldást nevezi a törvény többcélú intézménynek.

fenntartó részéről nyújtott kiegészítő hozzájárulás (esetlegesen kiegészülve az intézmény saját bevételeivel, szolgáltatási díjbevételel) ugyanúgy működőképes megoldás lenne, mint bármely más közoktatási intézmény esetében.

4. Hogyan alakult az ASI-kezdemenyezés sorsa?¹⁶

Az ASI tervének vázlatja 2002 végén, 2003 elején született, az intézménytípus részletes leírását – a Koncepció részeként – 2003 novemberében hozták nyilvánosságra.¹⁷ Ezt a változatot terjesztette elő a GyISM az OM-nek, illetve ezt vitatta meg az Országgyűlés Ifjúsági és Sport Bizottsága is.

A GyISM 2004. évi költségvetésének szöveges indokolása még biza- kodó hangulatot tükröz: „A sportiskolák (alapfokú sportoktatási intézmények) létrehozására vonatkozó koncepcióban tervezetteknek megfelelően a rendszer *normatív finanszírozása* 2005-től valósulhat meg. Ennek elő- készítése érdekében 2004-ben a jelenleg legjobban működő sportiskolák támogatása szükséges, így mintaértékű, gyakorlati példák kialakítása lehetséges.”¹⁸ A 2004 első félévében és a 2004/2005-ös tanévben indítani tervezett kísérleti szakaszban az ASI létrehozására és fenntartására pályázó fenntartók számára az anyagi fedezetet ugyanis a GyISM által

¹⁶ A 2002 és 2005 között történtek bemutatása „A sportiskolai rendszer elemzése” című, a NUPI honlapján elérhető jelentés alapján készült. http://www.nupi.hu/WEBSET_DOWNLOADS/189/Sportiskola-pdf%20elemzés-2005.09.pdf.

¹⁷ Nem mellékes körülmény, hogy magát a Nemzeti Utánpótlás-nevelési Intézetet (NUPI) 2002. január 1-jével kifejezetten azért hozta létre a Kormány, hogy az egységes és átfogó utánpótlás-nevelési rendszer létrehozásának és működtetésének szakmai-fejlesztési bázisát megteremtse.

¹⁸ A Gyermekek-, Ifjúsági és Sportminisztérium fejezet 2004. évi költségvetésének szöveges indokolása, 2.2.3.3. Sportiskolák támogatása című pont. [http://www.pm.gov.hu/web/home.nsf/\(PortalArticles\)/71FB612F9B2F8595C125723D0052046A/\\$File/24.pdf](http://www.pm.gov.hu/web/home.nsf/(PortalArticles)/71FB612F9B2F8595C125723D0052046A/$File/24.pdf).

nyújtott céltámogatás, illetve a Wesselényi Miklós Sportközalapítvány támogatása biztosította volna. Ezt követően, a 2005/2006-os tanévben a NUPI illetékesei már a „normál” közoktatási normatív finanszírozással számoltak.

A Konceptió szakmai előkészítésben közreműködők javasolták, hogy a Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium hivatalosan kezdje meg a szakmai, a jogi és a pénzügyi kérdések tisztázását és pontosítását az Oktatási Minisztériummal és a Pénzügyminisztériummal.

A Konceptió egyeztetését végül a 2004 nyarán, a Nemzeti Sportszövetség (NSSz) és a NUPI kezdeményezésére összeült, és kb. fél évig működött, később röviden csak „sport kerekasztal”-nak nevezett beszélgetéssorozat végezte el. Itt a GyISM, az OKM, az ESzCsM és a PM képviselői – többek között – a sportiskolai rendszer koncepcióját is megvitatták az NSSz, a Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kara (SE TSK, volt TF), a Magyar Testnevelő Tanárok Egyesülete (MTTE), a Sportegészségügyi Intézet és a NUPI, továbbá a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ) képviselőivel. Ebben a konzultációsorozatban vetette fel az OM akkori közoktatási helyettes államtitkára, Sipos János a sportiskolai kerettanterv ötletét, egyúttal a felkérte a NUPI-t a kerettanterv megírására. Ilyen előzmények után 2005 elején indultak meg a sportiskolai kerettanterv előmunkálatai, az ASI létrehozását célzó előterjesztés azonban kikerült a hivatalos tárcaközi egyeztetésekből.

Végül tehát nem az új intézménytípus szakmai, a jogi és a pénzügyi feltételeinek tisztázása és pontosítása kezdődött meg, hanem – alapvetően fiskális szempontok miatt – az OM más „irányba terelte” a gondolkodást. Egyrészt a testkulturális és sporttudományos ismeretek (és ezzel együtt értelemszerűen az élsportra történő felkészítés pedagógiai feladata) számára a *fennálló közoktatási intézményszerkezetben* kínáltak helyet, mégpedig a sportiskolai kerettanterv formájában. Másrészt javasolták az Arany János Tehetséggondozó Program kiterjesztését a sport területére is.

Bár az ASI ügye szempontjából ez (átmenetileg?) kudarcot jelentett, el kell ismerni, hogy ezek fontos lépések voltak. A legkevesebb, amit elmondhatunk, hogy a sportiskolai kerettanterv kiadásával az oktatási és a sportkormányzat tulajdonképpen deklarálta, hogy a sport is egy *műveltségterület*. Ez a későbbi fejlesztések szempontjából olyan elvi alapnak tekinthető, amire sok mindent lehet építeni.

5. Érvek egy újabb kísérlethez

Miként a könyveknek, bizonyára az előterjesztéseknek is megvan a maguk ideje. Az alapfokú sportoktatási intézmény megteremtésére irányuló kezdeményezés a jelek szerint 2003–2004-ben nem volt időszerű. Az előterjesztők által törvénytervezet formájába öntött elképzelés alapján kijelenthető, hogy az ASI létrehozása a közigazgatási jogi szabályozás oldaláról nem igényelne különösebb erőfeszítést. A közoktatási törvény módosítása mellett a mindenkori költségvetési törvénybe kellene beépíteni a normatív támogatást biztosító rendelkezéseket, ezen kívül egy miniszteri rendelet formájában ki kell adni az alapfokú sportoktatás tantervi követelményeit, illetve a módosításoknak megfelelően ki kell egészíteni a közoktatási intézmények működéséről szóló miniszteri rendeletet.

Nézzük, mi változott azóta, hogy az ASI terve 2005-ben elakadt. Milyen újabb érveket lehet felsorakoztatni az ASI létjogosultsága mellett? Azokon az érveken kívül, amiket az ASI-t megálmodó szakértők már 2003–2004-ben leírtak, szerintem az alábbi szempontok vethetők fel (ezek sem gyökeresen újak, inkább csak kiegészítik az eredeti előterjesztés érvanyagát):

(1) A sportstratégia leszögezi, hogy az állami sporttámogatások rendszere strukturálisan rossz. A túl-tagolt, bürokratikus sportigazgatási rendszerbe „felülről” érkező támogatások jó részét felemészti a sportági szakszövetségek, sport-köztestületek működési kiadásai, a pénz „nem igen jut le” az alsó szintekre, oda, ahol a sporttevékenységet ténylegesen szervezik és űzik.¹⁹ Ebből a szempontból az ASI-nak a közoktatási intézményrendszerbe történő integrálása maga lenne a *jogi garancia* arra, hogy azok a források, melyekhez a költségvetésből normatív támogatás-ként jutnának az alapfokú sportoktatási intézmények, ott kerülnek felhasználásra, ahová a jogalkotó szánja ezeket.

(2) Ugyancsak a sportstratégia érvel úgy, hogy az államnak nem feladata közvetlenül finanszírozni a sportszolgáltatások előállítását, hanem az a dolga, hogy a *kereslet élénkítésével*, tehát közvetett módon generál-

¹⁹ Ugyanezt a jellemzést adja „A magyar sportfinanszírozás helyzete” című tanulmányban Keserű Csaba és Dénes Ferenc. 2007. július 5.

jon húzó hatást a kínálati oldalra. A kereslet ebben az összefüggésben nem jelenthet mást, mint a *tömegigényt*. Tömegigény pedig akkor lesz, ha a fiatal generációk értékrendjébe és életvitelébe „valaki” beépíti a testkultúra értékeit, illetve a rendszeres testmozgást. Többek között erre való a társadalom által a nevelés és értékközvetítés céljából létrehozott és működtetett rendszer: az iskola. Azok a kisiskolások, akiknek az ASI keretei között valóban az életük részévé válna a sport, vélhetőn későbbi tanulmányaik során és felnőtt korukban is folytatnák a sportos, egészségtudatos életvitelt, és – jó értelemben véve – „sportfogyasztókká” válnának.

(3) Az elmúlt 20 év – véleményem szerint – azt bizonyította, hogy a sportszektor nem képes megújítani önmagát. Az ASI típusának megteremtése – korrekt szabályozással és átgondolt kommunikációval – értelmezhető és vonzó „ajánlat” lehet egyesületi vezetők, sportszakemberek, diáksportkört vezető pedagógusok, diákok és a szülők számára egyaránt, hogy ebben a szervezeti formában próbálják céljaikat megvalósítani. *A közoktatási intézményrendszerbe való beilleszkedés* egy egyesület számára sportszakmai szempontból semmilyen hátránnyal nem járna (a pályázatok és a versenyrendszer szempontjából a sportiskola a sportszervezetekkel azonos elbírálás alá esik, mint azt korábban megállapítottuk). Bizonyos kompromisszumokat kellene ugyan kötniük az egyesületeknek (például oktatók, edzők képesítési feltételei), de ennek „ellentételezéseként” a közoktatás rendszerében történő működésnek számos előnyét élvezhetnék (például biztos rekrutációs bázis, az iskolával egyeztetett edzésidő-beosztás, az iskolai infrastruktúra igénybevételének lehetősége, normatív támogatás).

(4) Lassan eljön a számvetés ideje: a sportstratégia szerint a Kormánynak első ízben 2010 elején kell beszámolnia arról, hogy a 2007–2020 időszakra készített sportstratégia első kétéves megvalósítási periódusában milyen eredményeket sikerült elérni. Féltő, hogy a 2008–2009-ről szóló beszámoló – ami a „millió nagyságrendű tömeg mozgósítása” érdekében tett lépéseket illeti – nem lesz átütő erejű.

6. Játék a számokkal – komolyan

Miután megállapítottuk, hogy az alapfokú sportoktatási intézmény koncepcióját nem szakmai ellenérvek, hanem fiskális szempontok miatt utasította el az OKM és a PM, megpróbálhatjuk modellezni az új intézménytípus bevezetésének *költségvetési vonzatait*.

Vegyük megint példaként az alapfokú művészetoktatási intézményeket. Az Oktatási Hivatal által vezetett közoktatási intézménytörzs (KIR) adatai szerint jelen cikk lezárásakor Magyarországon 761 alapfokú művészetoktatási intézmény működik.²⁰ Ezek közül csak alapfokú művészetoktatással foglalkozik 373, más közoktatási feladattal együtt (tehát többcélú intézmény keretei között) 388 intézményben²¹ zajlik alapfokú művészeti képzés. Az elmúlt öt év adatait figyelembe véve az alapfokú művészetoktatási intézmények 67%-át az önkormányzatok tartják fenn (2008-ban 508 intézmény), magán fenntartásban az intézmények 28%-a, egyházi fenntartásban az intézmények 5%-a áll (2008-ban 213, illetve 36 intézmény).²² Figyelemre méltó adat, hogy az alapfokú művészetoktatásban részt vevő diákok száma 2005 és 2008 között 332 ezerről 240 ezerre, az intézmények száma 867-ről 761-re csökkent. Rögzítsük továbbá, hogy egy alapfokú művészetoktatási intézményre átlagosan 329 diák jut (a későbbi számítások megkönnyítése végett kerekítsük ezt 330-ra).

Ez a gondolatmenet azért érdekes és szükséges, mert ebből látszik, milyen költségvetési vonzata van ennek a képzési formának, és ebből lehet megbecsülni, hogy az alapfokú sportoktatási intézmények létesítése esetén milyen jellegű és mértékű finanszírozási igénnyel lehet számolni.

Éljünk most azzal a fikcióval, hogy az egy tanulóra megállapított normatív hozzájárulás összege 40 000 Ft/tanuló/év (nota bene, az ASI előterjesztői 40–120 ezer Ft-ot javasoltak – 2004-ben!). Ez azt jelentené,

²⁰ Közoktatási Információs Rendszer. www.kir.hu, intézménytörzs, összetett keresés.

²¹ A többcélú intézményeken belül: egységes iskola: 24, összetett iskola: 115, közös igazgatású: 175, ÁMK: 65, egyéb: 9.

²² Érdekes az is, hogy sem a települési, sem az országos kisebbségi önkormányzatok nem tartanak fenn ilyen intézményt.

hogy a költségvetésből – az alapfokú művészetoktatásban részt vevő tanulók számát alapul véve – a kb. 240 ezer tanuló sportoktatásának forrásigénye 9,6 milliárd forint lenne. Intézményenként átlagosan 330 tanulóval számolva egy intézményre 13 millió forint támogatás jutna. A növendékek szülei részéről tíz hónapon keresztül havonta átlagosan 4000 Ft térítési díjjal számolva az elképzelt intézményünk további kb. 13 millió Ft bevétellel számolhat. A kérdés tehát, hogy ebben az elméleti esetben egy alapfokú sportoktatási intézmény adott esetben 330 tanulóval (diák sportolóval) fenntartható lenne-e kb. 26 millió Ft-os költségvetésből.

Az alábbi – ugyancsak képzeletbeli – kalkuláció azt mutatja, hogy hány órát kellene megtartania egy edzőnek havonta, feltéve, hogy az elképzelt alapfokú sportoktatási intézményünkben a 330 diák hetente 6 vagy 8 órában sportol, egy foglalkozáson az edző egyszerre 10–11 sportolóval foglalkozik (például két 5 fős kosárlabda csapat = 10 fő), és összesen hat edzőt foglalkoztatunk:

Diákok száma	Heti óraszám	Egy edzésen részt vevő diákok száma	Foglalkoztatott edzők száma	Egy edzőre jutó heti óraszám
330	6	11	6	7,5
330	8	11	6	10

Ez utóbbi elméleti esetben egy edzőnek hetente 10 órányi edzést kéne tartania. A közoktatási törvény szerint egy teljes munkaidőben foglalkoztatott pedagógus kötelező óraszámja 22. Tehát hat félállású (!) edző foglalkoztatása, havi bruttó 170 ezer forintos (!) fizetéssel, tizenharmadik havi juttatással számolva (!), járulékokkal együtt éves szinten 17,5 millió Ft-os bérkiadást jelentene. Maradna tehát kb. 8,5 millió forint az egyéb kiadásokra (szolgáltatásvásárlásra, eszközbeszerzésekre).

Természetesen a kiadási oldalon nem számoltunk az infrastrukturális kiadásokkal, feltételezve azt, hogy a sportlétesítmények az iskolában vagy az önkormányzat más intézményében rendelkezésre állnak. Nyilván azt sem lehet kijelenteni, hogy minden sportágban lehetséges egy edzésen egyszerre tíz-tizenegy sportolóval dolgozni. (De olyan sportágak is vannak, ahol 15-tel is lehet!) Ugyanakkor a bevételi oldalon sem számoltunk például a különböző pályázati úton elérhető forrásokkal, támogatásokkal, sem magán felajánlásokkal. Minden sajátosság figyelembevételével nyilván ennél sokkal pontosabb költségvetési tervezést kelle-

ne végezni. Szerintem azonban ebből az elismerten primitív, spekulatív kalkulációból is levonható az a következtetés, hogy egy alapfokú sportoktatási intézmény működésének feltételei akár szinte *jelképes normatív támogatással* is elképzelhetők, feltételezve, hogy valamilyen fenntartói hozzájárulással is számolhatunk, a szülők pedig vállalják a – nem elviselhetetlenül magas – térítési díj fizetését.

Attól pedig nyilvánvalóan nem kell tartani, hogy a Kt. esetleges módosítása nyomán egyszerre „a semmiből” teljes fegyverzetben felállna az alapfokú művészetoktatási intézményekkel megegyező számú, 761 alapfokú sportoktatási intézmény, ahova a szülők egyszerre beíratnának 240 ezer gyereket. Komolytalan lenne jóslásokba bocsátkozni, az azonban – a NUPI által 2004-ben elvégzett előzetes tájékozódás alapján – valószínű, hogy két-három tucat önkormányzat élne az alapítás lehetőségével, és néhány magán fenntartó próbálna az új intézménnyel. Abban a nem túl valószínű esetben, ha „hirtelen” 100 ASI jönne létre, és mindegyikben 200-200 diák sportolna (ezek is súlyosan felülbecsült számok), *20 ezer sportoló diák* után kellene az állami költségvetésből normatív támogatást adni. 40 ezer forintos normatívával számolva ez évente *800 millió forintos költségvetési kiadást* jelentene. Ennek az összegnek a duplája sem okozhat feszültséget, még az – egyébként a többi minisztériumi költségvetéshez képest relatíve kicsi – állami sportköltségvetés számára sem.

Összehasonlításképpen néhány adat az Állami Számvevőszék egyik idevágó jelentéséből:²³ A Sport XXI. Létesítményfejlesztési Programban elhatározott létesítmények tervezett beruházási forrásigényét 2004–2005–2006-ra összesen 53,6 milliárd Ft-ban irányozták elő, amelynek 11%-át állami, 32%-át önkormányzati és 57%-át vállalkozói forrásból tervezték biztosítani. A PPP-konstrukciók üzemeltetéséhez kapcsolódó előzetesen számított szolgáltatási díj forrásigénye 15 év alatt (2007. évtől 2023. évig) összesen 30,9 milliárd Ft-ban lett meghatározva.

A „Sporttal a közösségekért”, a „Korszerű tornatermet mindenhol” és a „Tanuszodát minden kistérségben” programok keretében üzembe he-

²³ 0919. számú jelentés a Sport XXI. Létesítményfejlesztési Program keretében támogatott önkormányzati PPP-beruházások megvalósításának és önkormányzati feladatok ellátására gyakorolt hatásának ellenőrzéséről. [http://www.asz.hu/ASZ/jeltar.nsf/0/63A36CB71580D3B4C1257602004D416A/\\$File/0919J000.pdf](http://www.asz.hu/ASZ/jeltar.nsf/0/63A36CB71580D3B4C1257602004D416A/$File/0919J000.pdf).

lyezett, vagy a tárgyévben várhatóan üzembe helyezésre kerülő *PPP-projektek finanszírozásának tervezett előirányzata* a központi költségvetésben a 2007. évben 486,2 millió Ft, a 2008. évben *1,4 milliárd Ft* volt. A 2004–2008. években a hat programra összesen 3,3 milliárd Ft-ot, egyéb célokra 1,9 milliárd Ft-ot fordítottak, amelyből a PPP-konstrukcióban megvalósult projektekhez kapcsolódó szolgáltatásvásárlásra *889 millió Ft-ot* fizettek ki a 2007–2008. években.

Az ÁSZ jelentése szerint azonban ez – mármint a PPP-konstrukcióban megvalósított beruházások szolgáltatási díjaihoz történő állami hozzájárulás – udvariasan fogalmazva „nem hatékony forrásfelhasználás”, magyarul pénzkidobás volt (és lesz az elkövetkező években a hosszú távú kötelezettségvállalások miatt). A jelentés szerint „A Sport XXI. Létesítményfejlesztési Program keretében megvalósított PPP-beruházásokkal a közszférát képviselő önkormányzatok, valamint a projektgazda ÖM nem tudta biztosítani, hogy az állampolgárok, illetve a nemzetgazdaság a projektek megvalósításával a legjobb ár-érték arányú beruházást kapják.” Az ÁSZ megállapításai alapján ugyanis a PPP-konstrukcióban a beruházások gyakorlatilag semmivel nem lettek olcsóbbak annál, mint ha hagyományos önkormányzati beruházások keretében valósították volna meg ezeket, mégpedig úgy, hogy a keresleti kockázatot – egy kivétellel – minden beruházás esetében a közszféra (magyarul az állam és az önkormányzatok) viselik.

Röviden összegezve: a 2004–2006-ra tervezett 100 tornateremből, 50 uszodából és megyénként egy sportcsarnokból 2008-ig 18 tornaterem, 18 uszoda és 1 sportcsarnok épül(t) fel, és az állam kötelezettséget vállalt arra, hogy a költségvetésből 2023-ig évente milliárdos nagyságrendű összeggel járul hozzá a létesítmények finanszírozásához. A 2009. évi költségvetésről szóló törvény a „Sportlétesítmények PPP-konstrukcióban történő fejlesztésére”, azaz a PPP-ben megvalósított beruházások támogatására *1,5 milliárd Ft-ot* irányozott elő.²⁴

Nem vitatva, hogy a sport infrastrukturális feltételeinek megteremtése elsőrendű feladat, úgy gondolom, az ismertett adatok jól illusztrálják, hogy milyen források mozognak az állami sporttámogatások világá-

²⁴ A Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről szóló 2008. évi CII. törvény 1. sz. melléklete, XI. fejezet 12. cím 27. alcím 10. jogcímcsoport.

ban, és hogy valójában milyen nagyságrendű lenne az a „kölségvetési feszültség”, amit az alapfokú sportoktatás normatív támogatása előidézhetne.

7. Összegzés, következtetések

2002–2003-ban egy szűk szakértői csoport kidolgozta a sportiskolai rendszer koncepcióját, és ennek egyik elemeként javaslatot tett egy új közoktatási műfaj, az alapfokú sportoktatási intézmény megteremtésére. Az intézménytípushoz a modellt az évtizedek óta működő alapfokú művészetoktatási intézmény szolgáltatta. A javaslat a közigazgatási egyeztetés útján elindult, de alapvetően fiskális szempontok miatt, 2004–2005-ben, a szakpolitikai egyeztetések szintjén elakadt.

Az intézménytípusra szükség van. Ha komolyan veszi az Országgyűlés az általa elfogadott, a sportstratégiáról szóló határozatban megfogalmazott célt, hogy a sport legyen „mindenki szenvedélye”, azaz a felnövekvő generációk életvitelébe a gyermekkori és ifjúkori szocializáció során épüljön be a rendszeres mozgás iránti igény, értékrendszerükbe épüljenek be a sport és a testkultúra elemei, akkor azt is be kell látniuk a döntéshozóknak, hogy ennek a célnak az elérésére egyetlen intézményrendszer alkalmas: a közoktatás.

A megvalósíthatóság nem kérdéses. A jogi szabályozásban viszonylag egyszerűen, a megfelelő jogszabályok módosításával megteremthetők az intézménytípus létezésének és működésének jogi alapjai. A törvénymódosító indítvány elkészítése egy negyedéves joghallgatónál komolyabb felkészültséget nem igényel. Az új intézménytípus alapítására, működtetésére vállalkozó potenciális fenntartók számára a kezdeti nehézségek leküzdéséhez szükséges tanácsadó, támogató kapacitások rendelkezésre állnak (egyfelől a NUPI-ban, másfelől a sporttudományi képzési területen és/vagy a pedagógusképzésben és -továbbképzésben érdekelt egyetemeken/főiskolákon).

Az alapfokú sportoktatási intézmény műfajának megteremtése politikai elhatározás kérdése. Nemhogy nemzetgazdasági szinten, de még minisztériumi költségvetés szintjén sem jelentene kezelhetetlen feszültséget

az intézménytípus megteremtése, és a közoktatás normatív támogatási rendszerébe történő beillesztése. Figyelembe véve az alacsony művészetoktatási intézmények megfelelő adatait (intézmények száma, tanulói létszámok, normatívák összege) leszögezhető, az alacsony sportoktatási intézmények normatív támogatása a költségvetési korrekciók szintjén kezelhető.

A KÖTET SZERZŐI

- Dr. Balázs István tanszékvezető egyetemi docens, Debreceni Egyetem
- Dr. Bándi Gyula egyetemi tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Dr. Csiba Tibor ny. bíró, főiskolai tanár, Budapesti Corvinus Egyetem
- Dr. Fazekas János tanársegéd, Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Dr. Fazekas Marianna tanszékvezető habil. egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Dr. Fábíán Adrián tanszékvezető egyetemi adjunktus, Pécsi Tudományegyetem
- Dr. Ficzer Lajos professor emeritus, Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Dr. Forgács Imre tanszékvezető habil. egyetemi docens, Károli Gáspár Református Egyetem
- Dr. F. Rozsnyai Krisztina egyetemi adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Dr. Hoffman István egyetemi adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Dr. Holló András alkotmánybíró
- Dr. Ivancsics Imre ny. egyetemi docens, Pécsi Tudományegyetem
- Dr. Kalas Tibor egyetemi tanár, Miskolci Egyetem
- Dr. Kiss László alkotmánybíró, egyetemi tanár, Pécsi Tudományegyetem
- Dr. Kovács András György bíró, Legfelsőbb Bíróság
- Dr. Kovacsicsné Nagy Katalin professor emeritus, Pécsi Tudományegyetem
- Dr. Lapsánszky András egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem
- Dr. Máthé Gábor egyetemi tanár, Budapesti Corvinus Egyetem
- Dr. Molnár Miklós egyetemi tanár, Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Dr. Müller György habil. egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem
- Dr. Nagy Marianna habil. egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Dr. Nagy Tibor professor emeritus, Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Dr. Patyi András legfelsőbb bírósági bíró, tanszékvezető egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem
- Dr. Princzinger Péter egyetemi tanársegéd, Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Dr. Samu Mihály professor emeritus, Eötvös Loránd Tudományegyetem

- Dr. Sári János professor emeritus, Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Dr. Simon István tanszékvezető egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Dr. Szalai Éva egyetemi adjunktus, Eötvös Loránd Tudományegyetem
- Dr. Tamás András egyetemi tanár, Budapesti Corvinus Egyetem
- Dr. Torma András intézetigazgató egyetemi tanár, Miskolci Egyetem
- Dr. Varga Zs. András tanszékvezető egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem
- Dr. Verebélyi Imre egyetemi tanár, Széchenyi István Egyetem